

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 598/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a zo sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Katarínou Burdyovou, Leknová 3, Bratislava, a sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-9C/21/2010 (pôvodne sp. zn. 9C/21/2010) a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 6Co/78/2023 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV (pôvodne Okresného súdu Bratislava II) v konaní sp. zn. B2-9C/21/2010 (pôvodne sp. zn. 9C/21/2010) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému z nich **5 000 eur**, ktoré im **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **713,96 eur** a zaplatiť jeho právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľov

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 7. októbra 2024 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, na prerokovanie veci

bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského a krajského súdu v súdnych konaniach označených v záhlaví tohto nálezu. Navrhujú prikázať príslušnému súdu konať bez zbytočných priet'ahov, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupujú v procesnom postavení žalovaných v konaní o zaplatenie 12 641,25 eur s príslušenstvom od 17. februára 2009. Žalobcovia žalobu odôvodnili tým, že 28. februára 2007 uzatvorili ako budúci kupujúci so sťažovateľmi ako budúci predávajúcimi zmluvu o budúcej kúpnej zmluve, ktorej predmetom bol záväzok zmluvných strán uzavrieť kúpnu zmluvu o prevode vlastníckeho práva k rodinnému domu. V žalobe tvrdili, že sťažovatelia protiprávne zadržali podpísané originály kúpnej zmluvy, a tým bol žalobcom znemožnený vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Žalobcovia ešte pred zápisom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností realizovali na rodinnom dome stavebné práce.

3. Okresný súd rozsudkom z 9. septembra 2022 zaviazal sťažovateľov zaplatiť žalobcom 6 638,85 eur s príslušenstvom (výrok I), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II) a žiadnej sporovej strane nepriznal náhradu trov konania (výrok III). Sťažovatelia proti rozsudku okresného súdu podali odvolanie, ktoré je vedené na krajskom súde pod sp. zn. 6Co/78/2023.

4. Podľa názoru sťažovateľov je celková dĺžka konania v trvaní viac ako šesťnásť rokov ústavne neakceptovateľná. Tvrdia, že vec patrí do bežnej agendy súdu a k celkovej dĺžke konania neprispeli.

II.

Vyjadrenie mestského a krajského súdu

5. Mestský súd vo veci poskytol vyjadrenie zákonného sudcu, ktorý poukázal na to, že spis mu bol pridelený 2. septembra 2020 ako v poradí piatemu zákonnému sudcovi. Uvádza, že vo veci nariadil termín pojednávania hneď, ako to bolo procesne možné (23. februára 2022). Odstup troch rokov od posledného pojednávania bol spôsobený tým, že spis sa nachádzal u znalkyne (takmer dva roky). Na pojednávaní 9. septembra 2022 bol následne vo veci vyhlásený rozsudok.

6. Krajský súd poukázal na to, že vec bola odvolaciemu súdu predložená 11. júla 2023 a na deň 29. januára 2025 bol určený termín verejného vyhlásenia rozsudku. Vec je teda na odvolacom súde 15 mesiacov, čo vzhľadom na rozhodovaciu prax ústavného súdu, ako aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) nepovažuje krajský súd za neprimerané. Ústavnú sťažnosť preto vo vzťahu k postupu krajského súdu nepovažuje za dôvodnú.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Dňa 1. júna 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvody súdov (tzv. nová súdna mapa), ktorým bol v čl. VIII zmenený aj zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvody súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 371/2004 Z. z.“). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z.

v znení účinnom od 1. júna 2023 prechádza výkon súdnictva z Okresného súdu Bratislava II na Mestský súd Bratislava IV.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Ústavný súd (obdobne ako ESLP) prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (rozsudok ESLP z 30. 3. 2023 vo veci Roth Nevedálová proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 50525/21, bod 11, obdobne nález IV. ÚS 465/2022).

9. V konkrétnom posudzovanom prípade sťažovateľov ústavný súd upustil od detailného skúmania uvedených kritérií, a to vzhľadom na extrémnu dĺžku konania v trvaní viac ako 16 rokov. Ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu. Negatívny dopad na legitímne očakávania sťažovateľov a dôveryhodnosť justície je evidentný (porov. III. ÚS 346/2023).

10. Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvedenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Rovnako ani problémy týkajúce sa súdnej reformy (tzv. súdnej mapy) nemôžu byť na ťarchu účastníka konania (III. ÚS 471/2023).

11. Ústavným súdom posúdené okolnosti vo vzťahu k mestskému súdu (pôvodne okresnému súdu) odôvodňujú, aby vyslovil porušenie nielen základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ale aj základného práva na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 ústavy, ktoré pri tak extrémnej dĺžke konania sa stáva len iluzórnym. Neskorá spravodlivosť nie je žiadna spravodlivosť. Ústavný súd vyslovil porušenie aj obsahovo podobnej referenčnej normy čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Pokiaľ ide o prietahy v odvolacom konaní, krajský súd o podanom odvolaní rozhodol po 15 mesiacoch (počítajúc odo dňa, kedy bola vec predložená krajskému súdu na vybavenie). Z hľadiska základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je to ešte tolerovateľná doba (a sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nepoukazujú na to, že by krajský súd vo veci konal prietahovo, poukazujú na to, že konanie ako celok už trvá neprimerane dlho), preto vo vzťahu k namietanému postupu krajského súdu ústavný súd sťažnosti nevyhovел (výrok 4 tohto nálezu). Vzhľadom na to, že vo veci už bolo medzičasom právoplatne rozhodnuté a prvostupňové rozhodnutie bolo krajským súdom potvrdené, ústavný súd neprikazoval súdom, aby vo veci konali bez zbytočných prietáhov.

IV.

Finančné zadosťučinenie a trovy konania

13. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

14. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti žiadali o priznanie finančného zadost'učinenia spolu 20 000 eur. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu namietaného porušenia (III. ÚS 189/2023). O takýto prípad ide aj v preskúmvanej veci. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, predmet posudzovaného konania (v súčasnosti rozhodovanie o návrhu na späťvzatie žaloby), povahu a význam dotknutých práv, namietanú celkovú dĺžku konania (viac ako 16 rokov), ako aj vlastnú judikatúru týkajúcu sa výšky priznávaného finančného zadost'učinenia (III. ÚS 336/2021, III. ÚS 590/2022, III. ÚS 108/2023), ústavný súd považoval za spravodlivé priznať sťažovateľom každému z nich 5 000 eur [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

15. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal ústavný súd podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 4 tohto nálezu).

16. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje 13,73 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu), ktoré boli všetky uskutočnené v roku 2024 spolu vo výške 686,50 eur (2 x 343,25 eur), a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu v sume 27,46 eur (2 x 13,73 eur).

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. februára 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu